

اولین پابند الکترونیک در ایران

طرح استفاده از پابند الکترونیک نخستین بار در نیمه دوم سال ۱۳۸۸ با هدف کنترل زندانیان و کاهش آسیب به خانواده زندانیان مطرح شد. فاز مطالعاتی این طرح سال‌ها طول کشید، اما از اواسط سال ۱۳۹۵ با پیش‌بینی همه‌سازوکارها، اجرای این طرح آغاز و نخستین پابند الکترونیکی روی پای زندانیان نصب شد.

مشهورترین زندانی با پابند

اغلب افرادی که از پابند الکترونیکی استفاده می‌کنند مرتکب جرائم سبکی شده‌اند و افراد گمنامی هستند، اما مشهورترین فردی که در کشور از پابند استفاده کرده است نازنین زاغری زندانی دوتابعیتی بود که به اتهام ارتکاب جرائم امنیتی مدتی بازداشت بود، اما در نهایت با پابند الکترونیک از زندان خارج و مدتی بعد نیز با پایان دوران محکومیت از کشور خارج شد.

مدیرعامل بنیاد تعاون زندانیان کشور:

با پابند الکترونیک امکان فرار وجود ندارد

گفت‌وگو

آیا روزها درباره استفاده زندانیان از پابند الکترونیک و آزادی آنها از زندان با این وسیله نکات زیادی مطرح می‌شود. اما آیا آزادی فردی که مرتکب جرم شده آن هم با یک پابند کار درستی است؟ قوه قضاییه چگونه می‌تواند بر رفتار چنین افرادی آن هم خارج از زندان کنترل داشته باشد؟ اصلاً این طرح از کجا آغاز

شد؟ رحیم مطهرنژاد، مدیرعامل بنیاد تعاون زندانیان کشور که بنیانگذار و مجری این طرح است در گفت‌وگو با هفت‌شهری به تاریخچه استفاده از پابند الکترونیک در ایران، مزایا و چالش‌های این طرح پرداخته و به بسیاری از سؤالاتی که درباره استفاده از پابند الکترونیکی مطرح می‌شود پاسخ داده است.

هم کار می‌کند. البته این موضوع را حتماً قاضی در نظر می‌گیرد و محدوددهای را تعیین می‌کند که آنتن‌دهی موبایل وجود داشته باشد.

کسی که پابند دارد آیا دیگری نمی‌تواند مرتکب جرم شود؟

می‌تواند، اما این موضوع آسپبی به طرح پابند نمی‌زند. تجربه ۷ ساله استفاده از پابند نشان داده است که کسانی که از پابند استفاده کرده‌اند دیگر دنبال کارهای خلاف نرفته‌اند. استفاده از پابند الکترونیک برای زندانیان طرح بسیار موفق بوده و باید رسانه‌ها کمک کنند که این طرح توسعه پیدا کند.

از پابندهای الکترونیکی برای کنترل زندانیان استفاده می‌کنید، اما آیا این امکان وجود دارد که کارکردهای دیگری را هم برای این وسایل در نظر گرفت؟

بله، حتماً همینطور است. در جریان بررسی‌ها برای تولید پابند الکترونیک، ردیاب الکترونیک هم تولید کردیم. متأسفانه جمعیت کشور رو به پیری است و تعداد سالمندان بیشتر شده است و یکی از مشکلات جامعه سالمندان یا آن روبه‌روست فراموشی است و این افراد ممکن است یا دور شدن از محل زندگی گم شوند. می‌شود با تبدیل پابند به دستبند الکترونیک این مشکل را برطرف کرد و از تکنولوژی در این زمینه کمک گرفت. از این گذشته می‌شود. از این ردیاب‌ها روی خودرو هم استفاده و با آن مسئله سرقت و... را برطرف کرد. همچنین می‌شود از ردیاب روی خودروهای خدماتی و دولتی استفاده کرد که بتوان به‌صورت آنلاین خودروها را کنترل کرد. حتی ما پیشنهاد کردیم که پلیس هم می‌تواند از این ردیاب‌ها استفاده کند و به جای اینکه مثلاً خودروهای متخلف به‌صورت فیزیکی توقیف شوند با استفاده از ردیاب توقیف شوند. به این معنی که ردیاب در خودرو قرار گیرد و در مدتی خاص حرکت دادن خودرو را نداشته باشد.

برای گسترش استفاده از پابند الکترونیکی و کاهش جمعیت زندان‌ها چه طرحی دارید؟

قضات کشور باید بیشتر به پابند الکترونیک اعتماد کنند و در احکامی که صادر می‌کنند این موضوع را در نظر بگیرند چرا که می‌شود بسیاری از زندانیان را با پابند از زندان آزاد کرد. این کار باعث کاهش بسیاری از آسیب‌های اجتماعی می‌شود.

استفاده از پابند الکترونیک دارد یا نه. اگر این شرایط را داشته باشد به او پابند زده می‌شود و او به زندان نمی‌رود. اگر افرادی هم در زندان هستند و شرایط استفاده از پابند را دارند از طریق قاضی ناظر زندان می‌توانند درخواست بدهند و بعد از انجام بررسی‌ها اگر شرایط را داشته باشند بقیه دوران محکومیت‌شان را با پابند می‌گذرانند.

ساز و کار نصب پابند و نظارت بر فرد دارای پابند به چه شکل است؟

در هر استان و شهری که زندان وجود دارد، دفتر خدمات الکترونیک پابند نیز وجود دارد. زندانی با حکم قضایی به دفتر خدمات الکترونیک پابند مراجعه می‌کند و حکم خود را ارائه و مشخصات ثبت و پابند به او بسته می‌شود.

در مدتی که طرح استفاده از پابند الکترونیک در کشور اجرا می‌شود آیا سابقه داشته که فردی با پابند فرار کند؟

در سال گذشته که کشور از شهرپورماه دچار التهاباتی شد ۳۷ هزار نفر از زندانیان بیرون از زندان بودند. ۱۰ هزار نفر از آنها با مرخصی، ۱۲ هزار نفر با پابند و ۱۵ هزار نفر هم با اشتغال رأی باز از زندان بیرون بودند. در کل کشور از بین ۳۷ هزار نفر ۳۶ تخلف گزارش شد که در ۳۷ هزار نفر موارد چشمگیری نیست و در آمار به حساب نمی‌آید چون ناچیز است. از این گذشته امکان باز کردن پابند یا فرار با آن وجود ندارد. مگر اینکه دوران محکومیت تمام شود.

تردد زندانیان چطور کنترل می‌شود؟

نرم‌افزاری برای این کار طراحی شده که براساس آن روی نقشه محدوده‌ای که فرد می‌تواند در آن تردد کند تعیین شده است و او با شماره‌ای مخصوص در نرم‌افزار کنترل می‌شود. هر یک دقیقه از طریق پابند به مرکز خدمات الکترونیک پابند گزارش ارسال و موقعیت فرد نشان داده می‌شود. اگر او از محدوده خارج شود توسط پابند به او هشدار داده می‌شود و اگر به محدوده برنگردد با او تماس گرفته و اخطار داده می‌شود. اگر توجه نکند اخطار می‌شود و ممکن است پابند از او گرفته و به زندان برگردانده شود.

در بعضی شهرهای کوچک یا نقاطی که تلفن همراه آنتن‌دهی با کیفیتی ندارد پابندها چطور کار می‌کنند؟

هرجایی که تلفن همراه آنتن‌دهی داشته باشد، پابند

اینکه خودش در زندان دچار آسیب شود. دوم اینکه وقتی سرپرست خانواده در زندان باشد امرار معاش آن خانواده با مشکل مواجه می‌شود و وقتی خانواده زندانی در معرض آسیب قرار گرفت حتماً جامعه نیز در معرض آسیب قرار می‌گیرد. البته می‌شود مورد دیگری هم به این موارد اضافه کرد و اینکه ممکن است زندانی در زندان آسپبی را به سایر هم‌بندانش منتقل کند.

استفاده از پابند الکترونیکی برای محکومان چه بازخوردهای مثبتی داشته است؟ با استفاده از پابند دستگاه قضایی به زندانی این موضوع را منتقل می‌کند و می‌گوید درست است که تو مرتکب تخلفی شدی اما ما به تو اعتماد می‌کنیم و تو را در زندان نگه نمی‌داریم تا بتوانی زندگی کنی و سر کار بروی تا دوران محکومیت‌ات با پابند سپری شود. این هم حسن دیگری است.

وقتی زندانی با پابند از زندان آزاد می‌شود چطور بر رفتار او نظارت می‌کنید؟

می‌شود برای تردد فرد در محدوده‌های مختلف برنامه‌ریزی کرد. مثلاً ممکن است فرد برای تردد و نزدیک شدن به مراکز آموزشی و مدرسه‌ها منع شده باشد. می‌توان با پابند از نزدیک شدن فرد به مدارس جلوگیری کرد. طوری که اگر او به مدرسه‌ای نزدیک شد پابند به او اخطار دهد. یا اینکه می‌توان طوری محدوده و شعاع حرکتی فرد را تعیین کرد که او بتواند به جایی

به‌عنوان محل کار مراجعه کند و بتواند مسئله معیشت خانواده را برعهده بگیرد.

به‌طور کلی چه زندانیانی می‌توانند از پابند الکترونیکی استفاده کرده و از زندان خارج شوند؟

در قانون تعریف شده است که مرتکبان جرائم سبک می‌توانند از پابند الکترونیک استفاده کنند که با مشورت سازمان زندان‌ها و معاونت حقوقی قوه قضاییه قاضی تشخیص می‌دهد که فرد محکوم شرایط لازم را برای

کنترل زندانیان استفاده می‌کنید، اما آیا این امکان وجود دارد که کارکردهای دیگری را هم برای این وسایل در نظر گرفت؟

بله، حتماً همینطور است. در جریان بررسی‌ها برای تولید پابند الکترونیک، ردیاب الکترونیک هم تولید کردیم. متأسفانه جمعیت کشور رو به پیری است و تعداد سالمندان بیشتر شده است و یکی از مشکلات جامعه سالمندان یا آن روبه‌روست فراموشی است و این افراد ممکن است یا دور شدن از محل زندگی گم شوند. می‌شود با تبدیل پابند به دستبند الکترونیک این مشکل را برطرف کرد و از تکنولوژی در این زمینه کمک گرفت. از این گذشته می‌شود. از این ردیاب‌ها روی خودرو هم استفاده و با آن مسئله سرقت و... را برطرف کرد. همچنین می‌شود از ردیاب روی خودروهای خدماتی و دولتی استفاده کرد که بتوان به‌صورت آنلاین خودروها را کنترل کرد. حتی ما پیشنهاد کردیم که پلیس هم می‌تواند از این ردیاب‌ها استفاده کند و به جای اینکه مثلاً خودروهای متخلف به‌صورت فیزیکی توقیف شوند با استفاده از ردیاب توقیف شوند. به این معنی که ردیاب در خودرو قرار گیرد و در مدتی خاص حرکت دادن خودرو را نداشته باشد.

برای گسترش استفاده از پابند الکترونیکی و کاهش جمعیت زندان‌ها چه طرحی دارید؟

قضات کشور باید بیشتر به پابند الکترونیک اعتماد کنند و در احکامی که صادر می‌کنند این موضوع را در نظر بگیرند چرا که می‌شود بسیاری از زندانیان را با پابند از زندان آزاد کرد. این کار باعث کاهش بسیاری از آسیب‌های اجتماعی می‌شود.